

Daugavas upju baseinu apgabalu konsultatīvās padomes sēde

PROTOKOLS

Aizkraukle

2007. gada 5. jūnijā

Sēdē piedalās:

Daugavas upju baseinu apgabala konsultatīvās padomes locekļi:

Ministriju pārstāvji:

Arkādijs Sluckis – Lauku atbalsta dienesta Zemes un ūdens resursu daļa

Inta Hahele – Valsts vides dienesta Lielrīgas reģionālā vides pārvalde

Ilze Krēmere – Vides ministrijas Projektu sagatavošanas departaments

Ruslans Lucenko – Sabiedrības veselības aģentūras Rīgas filiāle

Inga Tapiņa – Reģionālās attīstības un pašvaldības lietu ministrijas Teritorijas plānojumu departaments. Plānojumu metodoloģijas nodaļa.

Plānošanas reģionu attīstības padomju pārstāvji:

Aivars Troska – Lielvārdes novada dome, Rīgas plānošanas reģiona attīstības padome

Laura Kļučina – Aizkraukles rajona padome

Jānis Silovs – Daugavpils rajona padome

Nevalstisko organizāciju pārstāvji:

Andris Junkurs – Latvijas Ekotūrisma savienība

Bruno Otersons – Daugavas Savienība

Gundars Patmalnieks – biedrība „Staburaga bērni”

Indriķis Barkāns – Latvijas Ūdeņu klubs

Citi dalībnieki:

Uģis Bergmanis – Teiču dabas rezervāta administrācija

Elga Juhansone – Valsts Vides dienests

LVĢMA pārstāvji:

Andris Tihomirovs

Marina Častņikova

Katerīna Paltiņa

Kristīna Fedoroviča

Sēdes sākums 14:03

Sēdes norise:

1. Sēdes atklāšana (Padomes priekšsēdētājs – A. Troska)

Atklājot sēdi padomes priekšsēdētājs **A. Troska** paziņo par **B. Otersona** saņemtajiem priekšlikumiem attiecībā uz sēdes darba kārtības jautājumu papildinājumiem. Nolemts papildināt sēdes darba kārtību ar Valsts Vides dienesta ziņojumu par piesārņojumu Daugavā un HES remontdarbu laika grafiku, ūdens līmeņa pazemināšana un paredzētie vides aizsardzības pasākumi. Tāpat sēdē tiks sniegta informācija par upju baseinu apgabalu apsaimniekošanas plānu laika izstrādes grafiku.

2. Ziņojums par Daugavas piesārņojuma seku likvidēšanas gaitu un pašreizējo ūdens kvalitātes stāvokli. (E. Juhansone – Valsts Vides dienests)

Pirmā informācija par piesārņojumu tika saņemta 24. martā un šajā pašā dienā jau tika uzsākti pirmie drošības darbi. Pēc pēdējām analizēm piesārņojums ļoti plānā slānī ir palicis aiz Daugavas. Attīrīšanas darbus apgrūtināja pavasara pali. Paši attīrīšanas darbi tika veikti no 27. marta līdz 10. aprīlim. Kopā tika savākta 4, 171 tonna naftas. Latvijas pusei nodarītie zaudējumi pēc dabas resursu nodokļa likuma aprēķina kopā sastāda 33 368 latus. Kopā ar pasākumu izmaksām kopējie izdevumi, kuri radās piesārņojuma likvidācijas darbos sastāda 110 997.51 latus. Šajos izdevumos iekļauti arī turpmākie monitoringa dati, kuri jāveic Daugavā, lai kontrolētu piesārņojuma līmeni.

Pēc ziņojuma **B. Otersons** uzdod jautājumu par to, kad monitoringam būs piešķirti līdzekļi. **E. Juhansone** atbild, ka līdzekļi būs pieejami jūlijā, ja tiks samaksāts nodoklis par radīto piesārņojumu. Uz **B. Otersona** jautājumu par nelikvidēto piesārņojumu, pārējo nesavāktu naftas daļu **E. Juhansone** atbild, ka alikušais nesavāktās naftas daudzums ir neliels un nerada būtisku kaitējumu videi.

3. Stipri pārveidotie ūdensobjekti Daugavas upju baseinu apgabalā (K. Fedoroviča, LVĢMA)

K. Fedoroviča uzstājas ar prezentāciju par stipri pārveidotajiem ūdensobjektiem. Prezentācijas ievadā tiek sniegts ieskats par to, kas ir stipri pārveidotie ūdensobjekti un pēc kādiem kritērijiem tie tiek noteikti. Pie stipri pārveidotajiem ūdensobjektiem tiek pieskaitītas ostas, hidroelektrostacijas un melioratīvās būves. Katrai no šīm kategorijām tika apskatīts: kritēriji pēc kuriem tie noteikti, ekonomiskā nozīmība un secinājumi.

Noslēdzoties prezentācijai **A. Troska** uzdod jautājumu, kuri ūdensobjekti Daugavas upju baseinu apgabalā ir stipri pārveidotie? **K. Fedoroviča** nosauc objektus: Aiviekste, Iča, Rēzekne, Dubna, Ūša, Feimanka, Kira un Zilupe. **B. Otersons** uzdod jautājumu par to kādam nolūkam vispār šī prezentācija tika prezentēta padomei? **K. Fedoroviča** norāda, ka LVĢMA uzdevums ir informēt padomi par darbiem, kuri tiek veikti pie baseinu apsaimniekošanas plānu izstrādes un šis ziņojums ir viens no darba materiāliem, kurš tiks izmantots to izstrādei. Savukārt padomes uzdevums ir sniegt komentārus gan uz šo darba materiālu gan uz pārējiem padomēs prezentētajiem materiāliem attiecībā uz baseinu plānu izstrādes procesu. **B. Otersons** atzīmē, ka ziņojumā nepieciešams ievērojami papildināt par HES, jo pagaidām šī sadaļa ir ļoti virspusēja, trūkstot detalizētākam ekonomiskās nozīmības pētījumam. Nepieciešams veikt ietekmi uz vidi no ekonomiskās nozīmības analīzes, tad šo ziņojumu varētu vērtēt. **A. Troska** piezīmē, ka ziņojuma ekonomiskā sadaļa ir jāpapildina ar konkrētiem cipariem, lai ir iespējams salīdzināt ieguvumus un zaudējumus. **I. Barkāns**, runājot par šo ziņojumu norāda, ka visi darbi ir veikti valsts līmenī un 1,4 % mazo HES valsts līmenī nav nozīmīgi, par lokālo līmeni šajā ziņojumā netika spriests, jo lokālā mērogā ir informācijas trūkums. Diskusijas laikā **I. Hahele** izsaka viedokli par to, vai ekonomiskā analizē šajā ziņojumā ir vajadzīga, ja ir svarīga ekoloģiskā kvalitāte un Daugavas baseinā ir 44 mazie HES, kas ir 0,5 % no valstī saražotās elektroenerģijas daudzuma. Un cik nozīmīgi tas ir katrai pašvaldībai, lai sasniegtu direktīvas mērķi – labu ūdens kvalitāti 2015. gadā. **B. Otersons** izsaka piezīmi par to, ka uz Daugavas nākotnē vispār nebūs HES, jo tā ir līdzenumu upe. To jau ir pierādījusi Eiropas pieredze. **A. Troska** ierosina, ka jautājumu attiecībā uz ziņojuma par stipri pārveidotajiem ūdensobjektiem ekonomisko analīzi būtu vērts izstrādāt kāda projekta ietvaros, jo šis jautājums ir ļoti nozīmīgs. **I. Barkāns** atzīmē, ka ūdens struktūrdirektīvas datumi ir stingri noteikti, tādā veidā nav laika kaut ko tik dziļi pētīt. Jau 2009. g. ir jābūt upju baseinu apsaimniekošanas plāniem katrā baseinā. Tālāk notiks darbs pie šo plānu

uzlabošanas, kļūdu labošanas, mainīšies kritēriji, jo pagaidām trūkst zināšanas un uz šo brīdi ir priekšlikumu līmenis. Pie kritērijiem ir izmantoti fiziski rādītāji – platības, bet nav skatīta to ietekme. Ir nepieciešama salīdzināšana, jo ķīmiskie parametri jau paliek tie paši, savukārt par bioloģiskajiem šobrīd trūkst zināšanu. Padomes priekšsēdētājs **A. Troska** noslēdzot diskusiju norāda, ka nepieciešams papildināt jau esošo ziņojumu ar ekonomisko analīzi, nevis veikt jaunu ziņojumu. Tam ir nepieciešams piesaistīt finansējumu, citādi būs nepatīkšanas. Tiek ierosināts, ka nepieciešams nosūtīt informāciju uz Vides ministriju un Ekonomikas ministriju, ka ir nepieciešami padziļināti pētījumi par enerģētikas jautājumiem – Vides enerģētikas ekonomiskā analīze. Lai būtu iespējams prognozēt kāda ir nākotnes perspektīva Daugavai un mazajiem HES. **I. Barkāns** norāda, ka šādi pētījumi ir enerģētikas vadlīnijās, bet tajos netiek skatīta ietekme uz ūdeņiem. Būtu labi, ja Vides ministrija strādātu pie šī jautājumu kopā ar Ekonomikas ministriju.

4. Upju baseinu apgabalu apsaimniekošanas plānu laika izstrādes grafiks (A. Tihomirovs, LVĢMA)

Atsaucoties uz **B. Otersona** pirms sēdes izteikto lūgumu prezentēt detalizētu upju baseinu apgabalu apsaimniekošanas plānu laika izstrādes grafiku, **A. Tihomirovs** norāda, ka darbs norit saskaņā ar esošo likumdošanu un LVĢMA iekšējo darba plānu, kurš tiek apstiprināts katram gadam. Padomes locekļiem tiek dota iespēja iepazīties ar detalizētu 2007. g. darba plānu. Apsaimniekošanas plāna sastāvdaļas noteiktas MK noteikumos Nr. 283 (27.05.2003.).

Diskusijā **I. Barkāns** norāda, ka darba materiālam ir jābūt pieejamam tā, lai ir skaidrs kā tiek plānots nodrošināt to, ka 2009. gadā apsaimniekošanas plāns katram baseinam tiks izstrādāts. **A. Tihomirovs** informē, ka visi šie darba materiāli tiek un tiks prezentēti konsultatīvajās padomēs katrā baseinā, un šajā sēdē prezentētie materiāli ir daļa no šiem plānotajiem darbiem. **B. Otersons** izsaka viedokli, ka visus plānus nevajadzētu taisīt vienlaicīgi, bet gan pakāpeniski pa vienam un ierosina no sākuma izstrādāt apsaimniekošanas plānu Daugavas upju baseinu apgabalam. Diskusijas noslēgumā **A. Troska** norāda, ka ir nepieciešams nosūtīt šo izstrādes laika grafiku visiem padomes locekļiem.

5. Upju baseinu apgabalu apsaimniekošanas plāni: Pasākumu katalogs pasākumu programmām. (M. Častņikova, LVĢMA)

M. Častņikova informē sēdes dalībniekus par Upju baseinu apsaimniekošanas plānu pasākumu katalogā paredzētajām pasākumu programmām. Prezentācijas ievadā tiek sniegts ieskats pasākumu programmas pamatpasākumos un papildpasākumos. Pie pamatpasākumiem pieder tās darbības, kuras jāveic lai ievērotu normatīvajos aktos noteiktās prasības un tās nosaka vesela virkne ES direktīvu. Pie papildpasākumiem pieder tādi pasākumi, kuri nepieciešami, ja nav iespējams nodrošināt labu ūdens kvalitāti, izmantojot pamatpasākumus. Pie papildpasākumu izvēles jāizvēlas izdevīgākie pasākumi, ņemot vērā to izmaksu efektivitāti un šie papildpasākumi ir saskaņojami attiecīgajā upju baseinu apgabala konsultatīvajā padomē. Prezentācijā **M. Častņikova** pievēršas pamata un papildus pasākumiem tādās nozarēs kā komunālie notekūdeņi, apstrādes rūpniecībā, ieguves rūpniecībā, ūdens ieguvē, lauksaimniecībā, mežsaimniecībā u.c.

Pēc prezentācijas diskusijā **B. Otersons** uzdod par papildpasākumu avotu, uz ko **M. Častņikova** atbild, ka papildpasākumus ir izvēlējušies LVĢMA darbinieki, ņemot vērā jau esošo praksi katrā no prezentācijā minētajām nozarēm. **B. Otersons** norāda uz nepieciešamību papildināt pasākumu katalogu, piemēram, par notekūdeņu dūņām. Šajā

sakarā kontaktējoties ar Vides ministriju. Diskusijas gaitā **I. Barkāns** norāda, ka katalogs ir tikai sākums, jo tajā vēl nav iekļauta būvniecība un daudzas citas nozares. Katalogā nepieciešams iekļaut pamatlietas, katram ūdensobjektam atsevišķi tik un tā būs nepieciešams meklēt atsevišķus pasākumus.

6. Hidroekoloģiskās situācijas uzlabošanas iespējas Lubāna ezerā, Aiviekstē un Pededzē (U. Bergmanis, Teiču rezervāts)

U. Bergmanis uzstājas ar prezentāciju par Lubāna mitrāja kompleksa hidroloģiskā režīma ekoloģiskās stabilizēšanas iespēju izvērtējumu. Prezentācijā tiek stāstīts par teritorijas meliorācijas un tās ietekmes uz vidi īss raksturojums, iespējamie risinājumi hidroekoloģiskās situācijas uzlabošanai. Kā sagaidāmā rezultāta ekoloģiskā interpretācija attiecībā uz ihtiofaunu tiek minēta: pazeminoties ūdens līmenim ezerā vidēji par 0.37 m, ir iespējama kā atsevišķu zivju sugu skaita samazināšanās (zandarts, plaudis), tā arī sekus un siltus ūdeņus apdzīvojušu sugu krājumu palielināšanās (sudrabkarūsa, līnis, rudulis). Nodrošinot ūdens līmeņa svārstību dinamiku tuvu dabiskajam, kā arī zivju migrāciju starp Aivieksti un ezeru, ir sagaidāma zivju krājumu ievērojama palielināšanās upēs, kā arī atsevišķu sugu skaita palielināšanās ezerā (ālants). Līdaku krājumu dinamika būs atkarīga no nārstam piemērotajām platībām un ūdens līmeņa svārstībām nārsta laikā, to skaits, iespējams, palielināsies. Ornitofauna: pazeminoties ūdens līmenim ezerā vidēji par 0.69 m vasaras mēnešos un palielinoties seklūdens zonai no 1.5 % līdz 2.5 %, ievērojami uzlabosies peldpīļu barošanas apstākļi un līdz ar to palielināsies to skaits.

Pēc prezentācijas diskusijā **I. Barkāns** jautā kāds liktenis sagadai šī Lubāna projekta realizāciju. **U. Bergmanis** atbild, ka loģiska rīcība būtu šo pasākumu iekļaušana teritorijas plānā, norādot, ka atsevišķus pasākumus Ošupes pagasts jau ir iekļāvis savā teritorijas plānojumā. Iespējams, to var izmantot arī izstrādājot Daugavas apsaimniekošanas plānu. Attiecībā uz finansēm **U. Bergmanis** atzīmē, ka ja izmaksas ir miljons latu, tad pasākumus ir vērts realizēt, savukārt ja summa ir lielāka, tad nē. Madonas rajona padome izrādījusi vēlmi līdzfinansēt tehnisko projekta daļu, kas ir aptuveni 1 % no visām izmaksām. Ar projekta rezultātiem tika iepazīstināta arī Lubāna mitrāja padome. Bija diskusijas ar Rēzeknes pagastu. Problēma šī projekta ieviešanā ir tā, ka ezers pieder diviem rajoniem un četriem pagastiem. Konceptija neizslēdz zvejniecību kā tādu, zvejniecībai būtu jāpielāgojas – jāpāriet uz murdiem. Ūdens kvalitāte koncepcijas ietvaros netika skatīta, jo tam nebija pietiekami daudz laika un naudas. Ja projekts tiks realizēts dzīvē, tad tiks veikts ietekmes uz vidi novērtējums. **E. Juhansone** uzdod jautājumu kā izvērtēta Lubāna ezera aizsprostu ietekme plūdu laikā? **U. Bergmanis** atbild, ka tas nepasliktina ietekmi uz zemi. Polderis un sūkņu stacija turpina darboties. Ja plūdi ir vairāk kā divas nedēļas, tad klāņu pļavas iesaka pļaut un zemnieki par to saņem naudu. Aiviekstes slūžas neietekmē plūdu briesmas. Noslēdzot diskusiju **B. Otersons** norāda, ka būtu vēlams, lai šajā diskusijā piedalītos arī pārējie reģiona pārstāvji.

5. Sabiedrības anketēšana par ūdenssaimniecības jautājumiem. (A. Tihomirovs, LVGMA)

A. Tihomirovs prezentē sēdes dalībniekiem plānoto sabiedrības anketēšanu par ūdenssaimniecības jautājumiem un anketēšanas priekštestēšanas rezultātus. Anketēšanu ir plānots veikt šī gada rudenī ar profesionālas anketēšanas firmas līdzdalību. Anketēšanas galvenie mērķi ir uzzināt sabiedrības viedokli par to kā tiek vērtēta ūdens kvalitāte un kādi varētu būt labākie veidi kā to uzlabot; uzzināt cik ieinteresēta ir sabiedrība ņemt aktīvu līdzdalību ūdenssaimniecības jautājumu risināšanā, un kāds būtu pieņemamākais iesaistīšanās veids. Pati par sevi anketēšana pieskaitāma pie sabiedrības informēšanas

pasākumiem par ūdenssaimniecības jautājumiem. Anketa sastāv no 10 pamatjautājumiem. Mērķa grupa ir privātpersona, un plānots, ka tiks intervēti 1000 cilvēki. **A. Tihomirops** prezentācijas noslēgumā aicina padomes dalībniekus iesniegt LVĢMA komentārus attiecībā uz anketas saturu, pirms tiek izstrādāta gala versija.

Diskusijā tiek skatīts jautājums par to vai 1000 cilvēki ir pietiekams lielums, lai iegūtu ticamus rezultātus. Uz ko **A. Tihomirops** atbild, ka anketējamo precīzs skaits tiks noteikts pie darba uzdevuma sastādīšanas, jo tā būs standarta aptauja, kuru veiks profesionāla firma, ar kuru sadarbojoties tiks noteikts optimālais anketājamo skaits, izejot no darba uzdevuma. Attiecībā uz anketas 5. jautājumu par gatavību maksāt **B. Otersons** atzīmē, ka jānoformulē jautājums par ko cilvēks būtu gatavs maksāt vairāk? Vai vispār, vai par labāku ūdeni. **A. Troska** norāda, ka nepieciešams piestrādāt pie 5. jautājuma formulēšanas. **I. Barkāns** norāda, ka šāds jautājuma uzstādījums liks domāt par parastā, dzeramā ūdens kvalitāti, nevis ūdens kvalitātes kā tādas uzlabošanu. **B. Otersons** iesaka, ka formulējums, iespējams, varētu būt: Vai Jūs būtu ar mieru, ka šai lietai tiek tērēta pašvaldības vai valsts nauda?. Noslēdzot diskusiju **A. Troska** secina, ka par šo jautājumu padomes locekļiem ir jāpārdomā un divu nedēļu laikā sniegt komentārus un ieteikumus LVĢMA.

6. Citi jautājumi

E. Juhansone ziņo par ūdens līmeņa svārstībām Daugavā HES remontdarbu laikā. Šobrīd Ekonomikas ministrijā notiek sarunas par svārstībām un remontdarbiem, tika skatīti jautājumi arī par krasta nostiprināšanu. Ministrija sola izstrādāt vadlīnijas, savukārt Latvenergo liek informāciju mājaslapā. **A. Troska** norāda, ka ir problēma kāpēc katru gadu Ķeguma HES ir jāpazemina ūdens līmenis remontdarbu dēļ, vai to nevar izdarīt vienā reizē? Jautājums paliek atklāts.

7. Sēdes noslēgums

A. Troska noslēdz sēdzi un pateicas visiem klātesošajiem par diskusiju. Nākamo sēdi plānots rīkot šī gada oktobrī, novembrī.

Sēdes noslēgums 16:55

Protokolēja: Katerīna Paltiņa